

tihotapec Tilen, nekaj Krpan, ki meče financarje po tleh, da niti do strela ne pridejo. Čeprav se ne razraste v Levstikovega narodnega junaka, vendar ne pade na brezokusnost Krpanove kobile, ampak seže v etično jedro gorskega ljudstva, ki ima še nepokvarjeno občutje.

Drugače si pa pisatelj ne beli glave z notranjim obračunom osebnosti, zato sta sodišče in duhovščina, da spravita ljudi z državo in z Bogom. S simpatijo spremlja osebe skozi versko očiščevanje in tolažilo, toda to ni pogled v lastno očiščevanje iz notranje potrebe, to je le površen pogled v zunanosti službe in obredov, čista epika, ki boleha na dolgovezni vsakdanjosti. Domačega občutja na njej je toliko, kot ga ima razglednica z narodnimi ornamentami, ali gospodična, ki si dene gorenjsko pečo na glavo. To življenje nima pristne govornice; izraža se z gostobesednostjo, ki sega včasih v poetično zanesenost občutja, včasih v trivialnost. Dr. J. Š.

Ivan Matičič: **Na mrtvi straži.** Vodnikova družba v Ljubljani, 1928, 111 strani.

Povest je iz šestnajstega stoletja, ko so turški poveljniki iz Bosne in Hrvatske napadali slovenske kraje in je bila od morja do Save proti njim ustanovljena vojaška granica, da odbija njihove navale, iz časa, ko so se kmetje proti graščakom vzdignili za staro pravdo in je reformacija pri nas pridobivala prve vernike.

Posvečena je spominu Herbarta VIII. Turjaškega, ki si je z uspešnimi napadi na Turke ob granici pridobil tak ugled, da je postal poveljnik trdnjave Sinj in kesneje glavar dežele Kranjske ter padel v boju s Turki v Budačkem dolu. Vendar ne dobimo od najvažnejše osebe jasnejše slike, kakor jo podaja suho naštevavanje zunanjih zgodovinskih dejstev, ali pa, kakor smo si jo pripodobili po vojnih poročilih o kakem poveljniku v vojni. O človeku ne dobimo nobenega pojma, samo o poveljniku. Nekoliko bolj nam je pisatelj približal manjše osebe, kjer nas zanima podoben motiv kot v Juriju Kozjaku, da ujeti kristjanski dečki kot janičarji pridero v rodne kraje in odpeljejo svoje v sužnost.

Povest ima vse lastnosti in nedostatke kinematografske predstave. Zbuja grozo in odpor z deloma živimi in patetičnimi, dasi površnimi, tipičnimi slikami bojev, manjka pa mu poglobitve v dušo človeka in njegove dobe. To je samo spodbuda, naj kdo v resnici napiše zgodovinsko povest iz tega časa. Dr. J. Š.

Henrika Heineja **Izbrane pesmi.** I. Lirični intermezzo. Preložil Al. Benkovič. Tiskal in založil Hinko Sax v Mariboru. 1929. — Očividno je knjiga zamišljena kot prvi zvezek prevodov iz vsega liričnega Heineja. Ali je prevod tudi le izbor iz Intermezza, nisem primeril. Sodim, da bi kazalo izdati Heineja v izbranem res bolj izbrano, kakor pa je Benkovič »izbiral« dotlej. Prevod je stilistično dober, vonja, ki je lasten izvirniku, kaže pa malo. Heineja prevajati ni lahko. Prim.: Und sah die Schlang', die dir am Herzen frißt, ich sah, mein Lieb, wie sehr du elend bist; in videl kačo, ki ti žre srce, in videl, draga, kak hudo ti dé... Kaj pa je zmotilo prevajavca, da je šel Sienkiewiczovo plehkost o Heineju za uvod v knjigo podajati, mi je neumljivo. Dr. I. P.

Fran Roš: **Medved Rjavček.** Povesti za mladino. Tiskala tiskarna Brata Rode in Martinčič. Celje, 1929.

— Saj bi oblikovno in stilistično bilo, pa ni ne hudó pesniško ne bogato v invenciji. Takole pač, kakor še vedno pišejo, ki bi vse prej pisati smeli, preden mladini bajajo. Dr. I. P.

Arthur Achleitner: **Planinski kralj.** Povest s štajerskega Pohorja. Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil dr. Ivan Dornik. Cirilova knjižnica, XXIX. zvezek. Maribor, 1929. — Po dvojem vprašanjem: čemu se je ta reč prevela, in kako, da se ni boljše »poslovenila«. Prevod je namreč, da v superlativu ne povem — prav hitrega dela dokaz... Dr. I. P.

SRBSKO-HRVATSKO SLOVSTVO

Gundulićev Osman. Preradivo u roman Dušan Bogosavljević. (Veliki pisci za omladinu, 5.) Izdanje knjižarnice S. B. Cvijanovića u Beogradu. 1929. (Cena 25 Din.) — Za podobnim poizkusom, podati v lažji obliki Njegošev Gorski venec, se je lotil tur Bogosavljević pač z večjim uspehom in tudi bolj priradno predelave Gundulićeve sijajne in jugoslovanske največje baročne epike v »Osmanu«. Tako je dal zlasti šoli prav primerno knjigo. O načelu, ki mu služi kot prireditelju, govori sam tu in v uvodu pri Gorskem vencu. Sodim, da je knjiga šolsko dobra, ker je koristna. Princip in način predelave pa je problematičen. Kaj naj imam od pragmatično in še racionalno podane vsebine? Fabula vendar ni glavno! Glavno v pesmi je vonj, je duša, je lepota! Lepote pa v vsem takem ne pri nas ne pri Nemcih ni. Dr. I. P.

Micun M. Pavičević: **Crnogorci u pričaama i anegdotaama.** Knjiga peta. Zabavna Biblioteka, Kolo XXXVII, knjiga 451. Zagreb, 1929. — Pavičevićeve folklorne zbirke niso le genljivo lepi poganjek v zmyslu tradicije (Dositej, Vuk i. dr.), marveč žive knjige, cvetniki za izobrazbo in pouk, dokumenti naše svojstveno živeče duše, zrelo ljudske psihe v Črnogorcih od včeraj do danes in še v jutri. Zapisovalec zasluži v dvojnem pohvale: je izvežban podajalec snovi, je pa tudi osebnostno interesiran ob nabranem. Vidim lepoto priče, ki jo daje, in jo ljubim, ker čutim, da zbiratelj sam veruje vanjo in jo ljubi. Peti zvezek njegovih prič je izbrano gradivo, antologija v okusni opremi, zato reprezentančna v sicer skromnem oblikovnem Kolu Zabavne Biblioteke. Knjiga za našo šolo in družino, duhovni Baedeker za vsakega izmed nas, preden bi šli osebno opazovat klasiciteto črnih gorā. Dr. I. P.

GLEDALIŠČE

LJUBLJANSKA DRAMA V LETU 1928./29.

Ko pišemo obračun slovenskega gledališča za preteklo leto, lahko rečemo, da je povojno gledališče za nami. V desetih letih je naša gledališka umetnost pognala nove kali in se razrasla v celoto, ki se jasno loči od prejšnjih dob. V tem času smo odložili zadnje ostanke našega romantično realističnega gledališča, ki so se nekaj časa mešali z vizionarnimi eksperimenti skrajne teatralike, dokler nismo začutili, da se je podoba gledališča bistveno spremenila, uredila in da smo drugod, kakor se pri površnem pogledu zavedamo. Doba prehoda je za nami. Ne bo drugače, kakor da homo povsod, tudi pri današnjem gledališču